SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

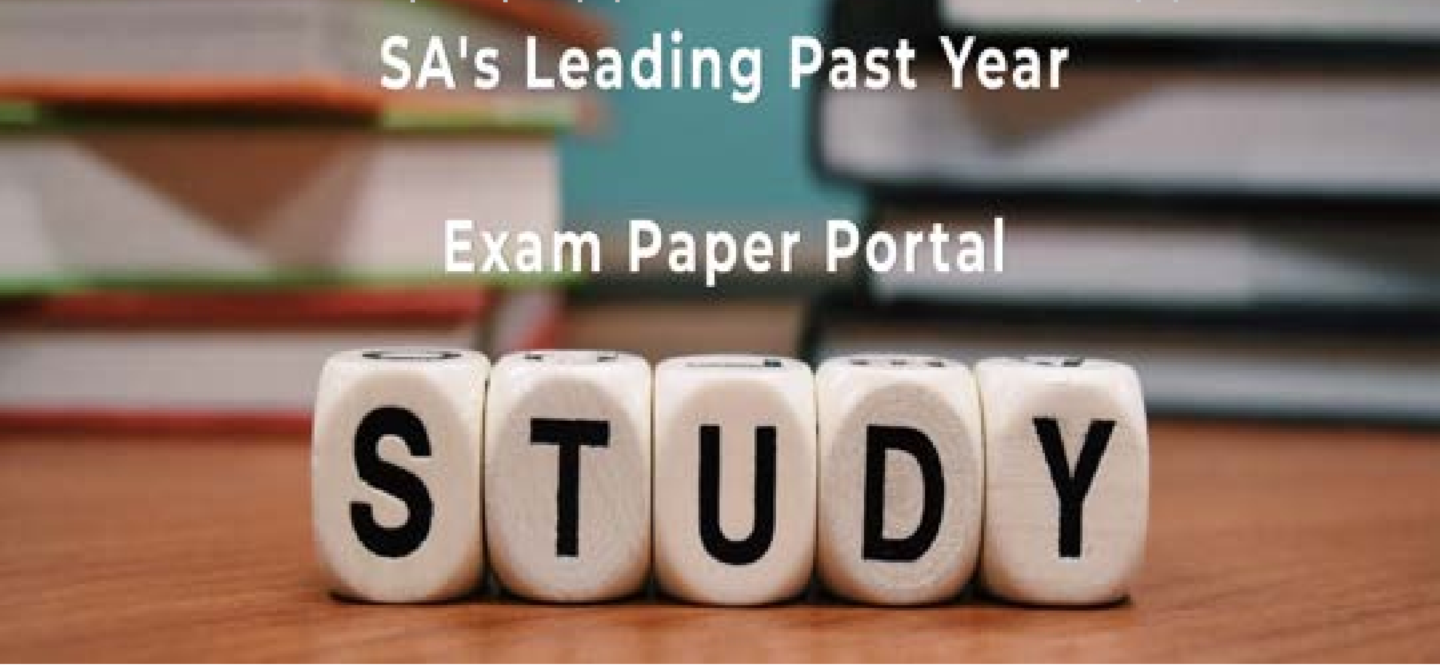

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

Province of the EASTERN CAPE EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Departement van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjahabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

JUNIE 2025

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyn, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing is indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **LET WEL**: As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of - teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items indien kandidate volpunte vir 'n vraag gekry het (maks. -2 per vraag).
8. Hierdie nasienriglyn is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerde hantering kan impliseer. Aanpassings word gemaak op grond van die nuanses/konteks van sekere vrae.
9. Waar strafpunte toegeken word, kan die finale punte vir daardie afdeling van 'n vraag nie as 'n negatiewe totaal getoon word nie.
10. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
11. Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
    LET WEL: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ , soos kandidaat se berekening (indien geldig) wees, of soos per nasienriglyn.
12. Bewerkings: Moet nie punte vir bewerkings toeken waar die teller & noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
13. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☒.
14. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyn kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar meer as een korrekte aspek kan toon.
15. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 9 bladsye.

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

VRAAG 1

1.1

(a)	**Bereken die koste van Grond en Geboue op 1 Maart 2024.**		
	1 780 000 – 230 000	1 550 000 ✓✓	2
(b)	**Bereken die drawaarde van toerusting wat op 28 Februarie 2025 verkoop is**		
	W/V. op 29 Feb 2024: 70 000 x 10% x 9/12 = 5 250 W/V. op 28 Feb 2025: (70 000 – 5 250) x 10% = 6 475 70 000 ✓ – 5 250 ✓ – 6 475 ✓	58 275 ☑ een deel korrek	4
(c)	**Bereken die totale waardevermindering op voertuie op 28 Februarie 2025**		
	46 500 – 1 = 46 499 500 000 x 20% x 3/12 = 25 000 46 499 ✓ + 25 000 ✓	71 499 ☑ een deel korrek	3
(d)	**Bereken die drawaarde van voertuie op 28 Februarie 2025**		
	46 500 ✓ + 500 000 ✓ – 71 499 ☑	475 001 ☑ een deel korrek	4

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

1.2 HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARES

Netto handelsdebiteure (328 590 + 175 ✓)	328 765 ☑
Vooruitbetaalde uitgawes (184 100 x 2/14) een deel korrek	26 300 ✓☑
Opgelope inkomste (187 440 x 112/1 136) een deel korrek	18 480 ✓☑
bewerking	373 545 ☑

7

BEHOUE INKOMSTE-NOTA

Saldo op 1 Maart 2024	**298 000**
[108 400 een punt + 142 768 een punt] Netto wins na belasting (251 168 ✓✓ x 68/32 ✓) een deel korrek	533 732 ☑
Terugkoop van aandele	**(90 400)**
Gewone aandele dividende Betaal + Aanbeveel	(300 000) ☑
- betaal	**108 000**
- aanbeveel (12/100 x 1 600 000) een deel korrek	192 000 ✓ ☑
Saldo op 28 Februarie 2025 ***Moet NWNB optel en GAD en terugkoop van aandele aftrek***	441 332 ☑

8

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 28 FEBRUARIE 2025

BATES		
NIEBEDRYFSBATES	2 658 646	☑
Tasbare bates (1 780 000 + 475 001 + 295 245)	2 550 246	✓☑
Finansiële bates (Vaste deposito) **(135 500 –** 27 100 ✓)	108 400	☑
BEDRYFSBATES *Totale Bates minus Niebedryfsbates*	1 842 314	☑
Voorrade (736 090 + 4 760 ✓)	740 850	☑
Handels- en ander ontvangbares *sien H&AO Nota*	373 545	☑
Kontant en kontantekwivalente *Balanserende syfer*	727 919	☑
TOTALE BATES *sien Totale Ekwiteit en Laste*	4 500 960	☑
EKWITEIT EN LASTE		
AANDEELHOUERSBELANG (1 600 000 x 220c)	3 520 000	✓✓
Gewone aandelekapitaal *Balanserende syfer*	3 078 668	☑
Behoue inkomste *sien Behoue inkomste Nota*	441 332	☑
NIEBEDRYFSLASTE	325 940	
Lening: Abu Bank **(448 000 –** 114 060 ✓ + 57 000 ✓ – 65 000 ✓) *Een deel korrek*	325 940	☑
BEDRYFSLASTE	655 020	☑
Handels- en ander betaalbares **(210 100** + 79 520 ✓✓)	289 620	☑
SAID (inkomstebelasting)	108 400	✓
Aandeelhouers vir dividende *sien Behoue inkomste Nota*	192 000	☑
Kortermyngedeelte van lening *sien Lening*	65 000	☑
TOTALE EKWITEIT EN LASTE *bewerking*	4 500 960	☑

27

Ondersoek: SAID: IB en AHVD mag by H&AO ingesluit wees.

TOTALE PUNTE
55

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

VRAAG 2

MANTSANE BPK.

2.1.1

Bereken: Dividende betaal	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
144 000 ✓ + 120 000 ✓	264 000 ☑ een deel korrek

3

2.1.2

Bereken: Belasting betaal	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
246 090 twee punte 204 000 ✓ + (820 300 ✓ - 574 210 ✓) + 175 000 ✓	625 090 ☑ een deel korrek

5

2.2.1

Bereken: Persentasie opbrengs op totale kapitaal aangewend	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
935 800 twee punte 820 300 ✓ + 115 500 ✓ ———————————— x 100 ½ ✓ ((6 897 610 + 900 000) ✓ (6 438 400 + 500 000) ✓ 7 797 610 een punt 6 938 400 een punt 14 736 010 twee punte 7 368 005 drie punte	12,7% ☑ een deel korrek

6

2.2.2

Bereken: Vuurproefverhouding	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
246 090 twee punte (1 710 820 ✓ - 776 740 ✓) : 1 478 850 ✓ **OF** (648 310 + 285 770) : 1 478 850	0,6 : 1 ☑ een deel korrek

4

2.2.3

Bereken: Persentasie bedryfswins op verkope	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
[2 521 000 – 1 682 200] een punt 838 800 ✓ ————— x 100 4 790 000 ✓	17,5% ☑ een deel korrek

3

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

2.3.1

KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE	(551 000) ☑
Vaste bates aangekoop (5 810 000 ✓ – 475 360 ✓ – 549 000 ✓ – 6 135 640 ✓)	(1 350 000) ☑
Opbrengs uit verkoop van vaste bates	**549 000**
Beleggings verval (1 680 000 – 1 430 000)	250 000 ✓☑

8

LET WEL: Ken metodepunt toe vir beide 'een deel korrek' en 'korrekte teken'

2.3.2

KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	600 000 ☑
Opbrengs uit die verkoop van aandele	2 000 000 ✓
Terugkoop van aandele (300 000 x 6 ✓✓)	(1 800 000) ☑
Lening verkry (900 000 – 500 000)	400 000 ✓☑

7

LET WEL: Ken metodepunt toe vir beide 'een deel korrek' en 'korrekte teken'

2.3.3

NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	338 770 ☑
Kontant (saldo aan die begin van die jaar) (22 000 – 75 000)	(53 000) ✓☑
Kontant (saldo aan die einde van die jaar)	285 770 ☑

4

LET WEL: Ken metodepunt toe vir beide 'een deel korrek' en 'korrekte teken'

TOTALE PUNTE
40

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

VRAAG 3

3.1 Winsgewendheid:

Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers om te wys watter maatskappy sy uitgawes meer doeltreffend bestuur.

Finansiële aanwysers ✓✓ syfers en tendense van Lisele Bpk. met syfers ✓✓
As syfers vir Sinako Bpk. getoon word, ken punte toe aan name van aanwysers (maks. 2 punte)

Lisele Bpk.:

- % bedryfsuitgawes op verkope het verbeter/afgeneem (van 19,2%) tot 15,1% / met 21,4% / met 4,1 % punte
- % bedryfswins op verkope het toegeneem (van 24,5%) tot 27,0% /met 10,2% / met 2,5 % punte
- % netto wins op verkope het toegeneem (van 17,3%) tot 20,9% / met 20,8% / met 3,6 % punte

4

3.2 Dividende, verdienste en opbrengste:

Lewer kommentaar op die dividend-uitbetalingsbeleid van Sinako Bpk. Verduidelik waarom die verandering in beleid onverantwoordelik was.

Syfers ✓ tendens ✓

- Die dividend uitbetalingskoers het gestyg (van 64%) tot 110%/ met 71,9% / met 46% punte

Verduideliking ✓✓

- Die maatskappy gebruik die behoue inkomste-reserwe op groot skaal (wat effektief gebruik kan word om winsgewendheid te herbou)/die maatskappy probeer om die aandeelhouers gelukkig te hou ten koste van die maatskappy/probeer om die markprys van aandele te beïnvloed deur dividende te verhoog.

4

Lewer kommentaar op die % opbrengs op aandeelhouersbelang van ELKE maatskappy. Verduidelik die effek op Sinako Bpk.

Finansiële aanwyser met syfers en tendens (vir elke maatskappy) ✓✓

Sinako Bpk.:
OOAHB het gedaal (van 13,7%) tot 9,4% / met 31,4% / met 4,3% punte

Lisele Bpk.:
OOAHB het verbeter (van 11,2%) tot 17,5% / met 56,3% / met 6,3% punte

Verduideliking (Sinako Bpk.) ✓✓

- **Sinako Bpk.:** opbrengs verdien uit die besigheid is minder as 14% wat uit alternatiewe belegging verdien kan word/Beter opbrengs op alternatiewe belegging van 14%.

4

Sindiswa, ŉ aandeelhouer, voel dat verdienste per aandeel (VPA) in Lisele Bpk. beter is as in Sinako Bpk. Verduidelik hoekom jy met haar saamstem.

Vergelyk VPA met die waarde van aandele (MP/NBW) vir beide maatskappye met syfers ✓✓ ✓✓
Deelpunte vir onvolledige/gedeeltelike/onduidelike antwoorde

- Sinako Bpk. het 96c verdien op ŉ aandeel ter waarde van 1060c/1158c terwyl Lisele Bpk. 87c verdien het op ŉ aandeel ter waarde van 800c/743c
- VPA tot NBW is 8,3% in Sinako Bpk. en 11,7% in Lisele Bpk.
- VPA tot MP is 9,1% in Sinako Bpk. (96/1060) en 10,9% in Lisele Bpk. (87/800)

4

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

3.3 Aandeelhouding van Lorna Ngendu:

- **Lewer kommentaar oor die prys wat betaal is vir die aandele wat deur Sinako Bpk. teruggekoop is. Verskaf TWEE punte.**

Enige TWEE geldige punte ✓✓ Syfers ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Die terugkoopprys van R15,00 oorskry die markwaarde per aandeel van R10,60 / met R4,40 (440 sent).
- Die terugkoopprys van R15,00 oorskry die NBW per aandeel van R11,58 / met R3,42 (342 sent).
- Sy trek voordeel uit haar status as 'n meerderheidsaandeelhouer (sy besit 51% van die maatskappy-aandele)

4

Bereken die aantal aandele wat Lorna in Lisele Bpk. gekoop het met die geld wat sy ontvang het uit die terugkoop van aandele by Sinako Bpk.

$\frac{3\ 000\ 000}{8}$ = 375 000 aandele ✓☑

2

- **Verduidelik die effek van die terugkoop van aandele op die % aandeelhouding van Lorna Ngendu in Lisele Bpk. Haal syfers aan.**

Verduideliking insluitend aandeelhoudingstatus ✓✓ neiging met syfers ✓✓

- Lorna het 42,5% van die aandele in Lisele Bpk. gehad. Sy het nou 50,6% van die aandele (1 012 500 / 2 000 000)
- Sy is nou die meerderheidsaandeelhouer.

4

3.4 Finansieringstrategieë en hefboom:

- **Verduidelik die besluite wat geneem is deur die direkteure van Lisele Bpk. en hoe dit die maatskappy sal bevoordeel. Verskaf TWEE punte met syfers.**

Enige TWEE besluite ✓✓ Syfers ✓✓

- Het die lening met R550 000 verminder
- Verhoog die aandelekapitaal met R4 000 000 / 500 000 aandele
- Netto verhoging van R3 450 000 tot totale kapitaal aangewend

Verduideliking van TWEE voordele ✓✓ ✓✓

- Verbeterde skuld-ekwiteitverhouding / verminderde risiko / verbeterde kredietwaardigheid
- Verbeterde % opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend
- Geld wat gegenereer word om aan items bestee te word wat in die toekoms verdere wins kan genereer (vaste bates)

8

- **Verduidelik hoe die besluite wat deur Sinako Bpk. geneem is, die risiko en hefboomfinansiering van die besigheid beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan.**

TWEE finansiële aanwysers ✓✓ tendens met syfers ✓✓

- Skuld/Ekwiteit: verhoog (van 0,5 : 1) tot 1,2 : 1 / met 0,7 : 1
- OOTKA: word verlaag (van 13,7%) tot 9,4% / met 31,4% / met 4,3% punte

Verduideliking (kan gekombineer word met aanwysers en syfers hierbo) ✓✓

- Die besigheid is op hoë risiko as gevolg van groot toename in lening
- Die besigheid ervaar negatiewe hefboomfinansiering (OOTKA is 9,4% wat laer is as die rentekoers van 16%) / lening is nie effektief gebruik om wins te genereer nie

6

TOTALE PUNTE
40

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

SA EXAM PAPERS | This past paper was downloaded from saexampapers.co.za

VRAAG 4

4.1 **Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word.**

4.1.1	Direkteure ✓
4.1.2	Vrywaring van mening ✓
4.1.3	Goeie korporatiewe bestuur ✓

3

4.2 **Ouditverslag**

4.2.1 Watter tipe ouditverslag het Kanghol Bpk. in 2025 ontvang?

- Gekwalifiseerde ouditverslag ✓

1

4.2.2 Waar word verwag dat hierdie ouditverslag aangebied sal word? Gee EEN punt.

Enige EEN geldige punt ✓

- Op die jaarverslag aan aandeelhouers
- By die Algemene Jaarvergadering (AJV)
- Op finansiële publikasies en koerante
- Op die internet

1

4.2.3 Verduidelik TWEE punte oor die impak van hierdie verslag op die maatskappy.

Enige TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Daar mag nie op die finansiële verslagdoening en interne beheermaatreëls van die maatskappy staatgemaak word nie.
- Dit maak beleggers bewus oor potensieel groter probleme wat die langtermyn lewensvatbaarheid van die maatskappy kan bedreig.
- Dit wek kommer oor die maatskappy se finansiële gesondheid en bestuur wat sy reputasie/beeld kan skaad.
- Dit kan dit vir die maatskappy moeilik maak om in die toekoms finansiering te verseker.
- Dit kan finansiële bestuurspanne help om areas van die maatskappy te identifiseer wat ondersoek moet word om sy finansiële status te verbeter.

4

4.3 **Verduidelik hoekom maatskappye aan die gemeenskappe wil teruggee. Noem DRIE punte.**

Enige DRIE geldige punte ✓✓ ✓✓ ✓✓

- Om te voldoen aan die riglyne vir KSV wat deur die King-kode vir maatskappye vasgestel is.
- Volgens arbeidswetgewing is maatskappye verantwoordelik vir vaardigheidsontwikkeling.
- Maatskappye is afhanklik van gemeenskappe vir hul sukses.
- Die welstand van sy werknemers sal die wins van die maatskappy beïnvloed.

6

TOTALE PUNTE
15

TOTAAL: 150

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

Kopiereg voorbehou